

88025

VRÅKDAG VID ASKÖVIKEN

Sedan många år tillbaka har jag någon vecka i september följt våra rovfåglars utsträck från Nabben, landets sydvästligaste ndde invid Falsterbo, men aldrig trodde jag, att jag på några herrararker skulle få uppleva dagssiffror på sträckande vråk, som kunde näta sig ned dem i Skåne.

Den 13/9 gav en antydning om vad som en vecka senare skulle utnytna i den bästa sträckdag för vråk, jag någonsin varit med om i Västmanland: Jag tillbringade några middagstimmor på Rudöklippan ovanför datur. Det var ganska molnigt, milt i luften och en svag vind drog in från söder. Över ångarna dansade 100-tals ladsvalör likt Lapplands ryggnål. Ett par spillkråkor, klumpigt kavande över viken, väckte en viss förvåning. En gransångares karakteristiska "silp-tsalp" ljud från strandskogen. Det var dock rovfågeln som gjorde sig mest bemerkta. Två unga bruna kärnhökar singlar outtröttligt fram och tillbaka över vassarna och fick sällskap av en blåhök, hona eller ungfågel. Plötsligt uppenbarade sig en kraftig duvhök och startade en lustiger dans med de tre kärnhökarna. En sparvhök, två ornvråkar och en bivråk tillstötte, och en veritabel luftcirkus började ta form. Som fond svävade två gjusar med nakna vingalag västerut.

Den verkliga rovfågeldagen inträffade dock söndagen därpå, den 20/9. Rolf och jag vandrade förbi Askös sovande hus vid sextiden på morgonen. Dimman stod ganska tät över fälten, och den lättade inte förrän efter ett par timmar.

Under morgontimmarna var en hel del fågel i rörelse, och vi kunde notera flera gransångare, 10-talet järnsparv, ett par snärre bergfinkflockar, 3 nötkråkor och 4 skilda ex. sparvhök. På väg tillbaka till gården kl. 09.30 dyker på relativt låg höjd ett glest förband ornvråk upp. Inom ett par minuters tidrymd passerar 26 ex., riktning sydväst. Vi gissar vad som komma skall - "rovis" på gång. Min bror förbannar sitt öde, att han näste hem, och jag kör honom till staden, tröstande honom med att denna dag säkert blir historisk.

Efter en snabb frukost har min hustru och jag installerat oss på Rudöklippan. På utvägen har vi observerat vråk i stadig sträckflykt mot Tidö. Vinden från väst har ökat något - det är 15 plusgrader och växlande molnighet.

Strax bakom oss över Tidöskogen ligger en skruv med 22 ornvråkar och en fjällvråk - 3 bivråkar cirklar lite vid sidan om. En gammal duvhökshona dyker upp, slår några gånger mot en av vråkarna och försvinner lika kvickt ner i skogen igen.

Vi spanar i våra kikare mot staden och upptäcker den ena vråkpräcken efter den andra. Just över viken och "vår" klippa tar de höjd, sanlar sig i mäktiga skruvar, utnyttjande den teknik som alltid bildas över skogsbryn. I en enda skruv kan vi räkna till 42 ornvråkar, 2 bivråkar, 1 fjällvråk, 1 sparvhök och 1 tornfalk. Samtidigt patrullerar en brunhök juv. över vassen, en juv. duvhök ♀ och en gjuse tumlar om i luftrummet ovanför. Detta tillsammans utgör en grandios syn, som kanske saknar motstycke i mitt tjugoåriga aktiva fågelskådande vid Asköviken.

Efter att ha nått lämplig höjd faller vråk på vråk i sträckflykt mot sydväst, och hela tiden matas nya in från norr. Plötsligt utropar min hustru: "Det där är ingen vråk, det måste vara en falk" och pekar på en stor falk, som klipper förbi. När jag får in den i kikarfältet, ser jag den tyvärr snett bakifrån men kan fastställa att det rör sig om en pilgrinsfalk, troligen hane av storleken att döma (adult eller juvenil gick ej att se).

Detta utgjorde kulmen på dagens händelser och späddes på en stund senare då en ung duvhökshona slog i en ringduveflock på 500 ex - visserligen utan resultat, men med fruktansvärd force.

Vråksträcket pågick till ungefär tre på eftermiddagen, men tunnades sedan ut alltmer och upphörde vid halvfyratiden. Förmodligen utlöste en kallfront i norr detta koncentrerade sträck - på våra breddgrader i Mälardalen hade vi däremot haft rycket mildt hela veckan.

Det är ett känt faktum, att vissa ledlinjer i landskapets topografi bidrar till att flyttfågeln väljer speciella vägar, även om sträcket sker på bred front inne i landet. Det vore synnerligen intressant, att få veta hur rovfågelsträcket gestaltade sig i det övriga landskapet och på så sätt få belyst, om detta var ett snalfronts- eller bredfronts-sträck, vilka klimatiska faktorer som spelat in för att koncentrera sträcket till just denna septembardag samt vilka ledlinjer som utnyttjats.

Nedanstående tabell över de rovfåglar som med säkerhet sträckte i sydvästlig riktning söndagen den 20 september 1970, kan kanske vara av intresse.

ART	ANTAL
Ornvråk	231 ex.
Fjällvråk	3 ex.
Sparvhök	11 ex.
Duvhök	4 ex.
Bivråk	24 ex.
Brun kärrhök	1 ex.
Blå kärrhök	1 ex.
Fiskgjuse	2 ex.
Pilgrimsfalk	1 ex.
Stenfalk	1 ex.
Tornfalk	3 ex.
Obest. vråk	52 ex.

Bo Kurlin

880210
VOF hade i höstas ett speciellt upprop angående bl.a. höstens vråksträck. Vi skrev där höstens fantastiska vråksträck över Västmanland. Uttrycket föranledes av att vi runtligt fått besked om ovanliga mängder vråk. Bo Kurlins artikel borde, tycker red., kunna inspirera dem som gjort observationer och iakttagelser att fatta pennan och skriva ned sitt material och skicka det till Bo Kurlin, Jakobsgratan 49, 724 64 Västerås.

De enda svar VOF fått på "vråkuppropet" kommer från Fagersta och Virsbo. Vi publicerar dem här Red.

Fagersta-trakten:

13/8 4 ex. bivråk mot S, Älgsjöbo

2/9 5 ex. ornvråk mot SV, Brinellskolan.

13/9 27 ex. ornvråk (11+6+8+2 i fyra skruvar) och 7 ex. bivråk (4+3 i ornvråksskruvarna), Bjursfall.

20/9 2 ex. ornvråk, 5 ex. bivråk i skruv, 2 ex. fiskgjuse mot SV, Bjursfall
Per Ålind

Virsbo-trakten:

13/9 30 ex. ob. vråk i två skilda förband under 14 min mot SV, Virsbo.